

2. Данилевський А. Окремі аспекти правового регулювання поводження з вогнепальною зброєю на території проведення ООС. *Протидія кримінальним правопорушенням на території проведення ООС: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 22 жовтня 2021 року)*. Ред. кол.: О. Волобуєва, А. Данилевський, В. Котова. Маріуполь, 2021. С. 50–52.

3. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України : Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. Ст. 1631.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-453-5-10>

**DECRIMINALIZATION OF ACTIONS WITH FIREARMS
AND COLD ARMS, AMMUNITION, EXPLOSIVE DEVICES
AND SUBSTANCES: SOME CHALLENGING ISSUES**

**ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЯ ДІЙ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ
ТА ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ, БОЄПРИПАСАМИ,
ВИБУХОВИМИ ПРИСТРОЯМИ ТА РЕЧОВИНАМИ:
ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ**

Desiatnyk A. A.
PhD in Law,
Odesa State University of Internal
Affairs

Десятник А. А.
кандидат юридичних наук,
Одеський державний університет
внутрішніх справ

Проблема володіння, користування, розпорядження громадянами вогнепальною та холодною зброєю, боєприпасами, вибуховими пристроями та речовинами в будь-якій державі, а також в Україні, завжди перебувала у полі зору державної влади. Пояснювалося це насамперед необхідністю забезпечення належного обороту вказаних предметів з метою створення безпечного середовища для населення держав, що передбачає на наш погляд насамперед обмеження використання вказаних предметів особами, які вчиняють злочини. З іншого боку регулювання обороту вогнепальної, холодної зброї, боєприпасів серед добropорядних громадян необхідно з метою забезпечення їх потреб у полюванні, самозахисті, інших потреб. При цьому створювалися умови, щоб добropорядні громадяни не використовували зброю зі злочинною метою, у тому числі

у відношенні до інших громадян, в першу чергу для недопущення фактів вбивств та нанесення тілесних ушкоджень.

11 березня 2024 року у ВР України зареєстровано законопроект № 11073 «Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо забезпечення єдності норм в реалізації права на самозахист та декриміналізації виробництва зброї».

Частину 1 ст. 190 КУпАП у вказаному проекті пропонується викласти у наступній редакції: «Придбання, носіння, зберігання, передача іншим особам або продаж вогнепальної, холодної, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, вибухових пристроїв та речовин без відповідного документа дозвільного характеру, виданого уповноваженим державним органом, – тягнуть за собою ...» [1].

Частина 1 діючої редакції ст. 190 КУпАП передбачає, що «придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж громадянами вогнепальної мисливської чи холодної зброї, а також пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду без відповідного документа дозвільного характеру, виданого уповноваженим державним органом, – тягнуть за собою ...» [2].

При цьому частина 1 діючої редакції ст. 263 Кримінального кодексу України (далі ККУ) передбачає кримінальне переслідування за носіння, зберігання, придбання, передача чи збут вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу.

Частина 1 діючої редакції ст. 263-1 ККУ передбачає кримінальну відповідальність за незаконне виготовлення, переробку чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікацію, незаконне видалення чи зміну її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв [3].

Але у вказаному проекті пропонується ст.ст. 263 і 263-1 ККУ виключити [1].

Таким чином пропонується декриміналізувати статті ККУ щодо:

– носіння, зберігання, придбання, передачі чи збуту вогнепальної зброї (крім гладкоствольної мисливської), бойових припасів, вибухових речовин або вибухових пристроїв без передбаченого законом дозволу (ч. 1 ст. 263 ККУ);

– носіння, виготовлення, ремонту або збуту кинджалів, фінських ножів, кастетів чи іншої холодної зброї без передбаченого законом дозволу (ч. 2ст. 263 ККУ);

– незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування,

або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв (ст. 263-1 ККУ);

З прийняттям вказаного Закону ситуацію можна розглядати з наступних сторін. З одного боку держава фактично легалізує стан, який стався в період до дії військового стану, а також після його введення, коли різними шляхами в населення опинилася та зберігається велика кількість вогнепальної зброї. У разі виявлення у громадян вогнепальної зброї, вибухових пристроїв та речовин без відповідного документа дозвільного характеру, виданого уповноваженим державним органом, порушники будуть притягнуті до адміністративної відповідальності з можливістю конфіскації вказаних предметів за рішенням суду. Це дозволить громадянам, яких певним чином до придбання, отримання вогнепальної зброї, вибухових пристроїв та речовин, умовно можна вважати правослухняними, зберігати вказані предмети без ризику бути притягнутими до кримінальної відповідальності.

Водночас виникає ситуація, коли особи, які схильні до вчинення кримінальних правопорушень, або вчиняють вказані правопорушення, у тому числі з використанням вогнепальної зброї, вибухових пристроїв та речовин, отримують можливість зберігати вказану вогнепальну зброю, вибухові пристрої та речовини та у разі виявлення цього факту не ризикувати бути притягнутими до кримінальної відповідальності за ст. 263, 263-1 ККУ. Їх притягнення до кримінальної відповідальності буде обмежено ситуацією, коли кваліфікація кримінального правопорушення буде передбачати використання зброї, вибухових пристроїв та речовин при вчиненні кримінального правопорушення, наприклад згідно ст.ст. 146, 201, 257, 258, 258-4, 260, 262, 296 та в окремих інших статей ККУ.

При цьому у п. 11 підрозділу 1 пояснювальної записки до вказаного проекту Закону України обґрунтовується необхідність прийняття Закону тим, що вилучення ст. 263-1 ККУ, «стане сигналом для розвитку зброярського підприємництва та належної конкуренції, без остраху бути притягнутий до відповідальності фактично за допомогу Збройним Силам України (далі – ЗСУ)» [4].

На наш погляд достатньо прийняти адміністративно-правові норми щодо спрощення вказаного підприємництва, встановлення відповідного мінімального контролю за цією діяльністю в рамках тієї же дозвільної системи НПУ, або інших форм контролю з метою здійснення замаскованого виробництва зброї та боєприпасів. Але неможливість притягнути до кримінальної відповідальності за незаконне виготовлення, переробку чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікацію, незаконне видалення чи зміни її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв осіб з числа

злочинного середовища, які використовують вказані пристрої для вчинення злочинів, на наш погляд не є вірним.

Висновки:

1. В цілому можна прогнозувати, що прийняття вказаного Закону потягне за собою подальше погіршення криміногенної ситуації, що буде виражено у збільшенні кількості кримінальних правопорушень з використанням зброї, особливо для заволодіння майном, а також у побутових конфліктах, наслідком чого буде зростання кількості потерпілих, у тому числі загиблих (також тих, хто випадково опинився на місці події) від застосування вогнепальної та холодної зброї, вибухових пристроїв та речовин.

2. Водночас з прийняттям вказаного Закону виникає можливість використання громадянами, які отримали тим чи іншим способом вогнепальну зброю, вибухові пристрої та речовини, використати вказані предмети для виконання обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, а також збільшуються можливості розроблення, виробництва зброї та боєприпасів для допомоги ЗСУ. Але доцільно прийняти адміністративно-правові норми щодо спрощення вказаного підприємництва, встановлення відповідного мінімального контролю за цією діяльністю в рамках тієї же дозвільної системи НПУ, або інших форм контролю з метою здійснення замаскованого виробництва зброї та боєприпасів для ЗСУ.

Література:

1. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо забезпечення єдності норм в реалізації права на самозахист та декриміналізації виробництва зброї : проект Закону України від 11 бер. 2024 р. № 11073. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/43810> (дата звернення: 13.03.2024).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/conv#n2292> (дата звернення: 13.03.2024).

3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 13.03.2024).

4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України щодо забезпечення єдності норм в реалізації права на самозахист та декриміналізації виробництва зброї» від 11 бер. 2024 р. № 11073. URL: <blob:https://itd.rada.gov.ua/50dd5064-1ecb-47e9-9453-bca4cf110c6e> (дата звернення: 13.03.2024).